

Inserati se sprejemajo in veljajo tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopis

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. — kr.
za pol leta . . . 4 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V Ljubljani na dom pošiljanje velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu nišna šte. 190.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

„Naprej zastava Slave, na boj, junaska kri!“

Morda o tem, ko naši bralci to beró, že gromé črnogorski in srbski topovi, že pokajo puške in udrihajo sablje slovanske po obratih glavah dušmaninov tudi ob srbski in črnogorski meji, kajti: „naprej zastava Slave, na boj, junaska kri!“ — je zadonelo v Belemgradu in na Cetinji zadnje dni preteklega mesca in narod je navdušen pritrkoval tej pesmi.

Tedaj to, česar so vstajniki, česar je ves svet pričakoval že davno, kar je pa evropska diplomacija zabraniti na vso moč si prizadevala, je zdaj zgodilo se: Srbija in Črnagora stopili ste na bojišče. Srbski knez je, spremljan po navdušenem narodu, 29. p. m. podal se k svoji vojni v Deligrad, črnogorski knez pa je izročil vladu senatu in kakor se dunajskemu „Tagbl.“ telegrafira, je bil v soboto že s svojim štabom v Grahovem, tedaj na turški zemlji.

Zarad teh naglih dogodeb je evropska diplomacija raznenadena ali se vsaj tako dela, listi njeni pa se podvizajo zagotovitjati, da je Srbija — ki je, kakor znano, glede ravnanja proti Turčiji popolnoma dogovorjena s Črnogoro — ta korak storila na svojo roko, proti volji evropskih vlad, tudi Rusije. Ali kdo bo to verjel, posebno po tema, kar se je zadnje dni godilo! Angleška je javno in tajno jela Turčiji pošiljati podporo za boj. To je ruski konsul zvedel in naznanil svojemu caru, kterege je ta novica tako razkačila, da je rekel: „Zdaj je mojega miroljubja konec“. Na to je dobil knez Gorčakov povelje, poprašati v Belemgradu, kako je z narodnim posojilom. Odgovor je bil tak, da je car brž dal naznaniti,

da je za Srbijo pripravljenih 4 milijone rubljev, po ktere sta dva uradnika se brž podala na pot. Tudi je ruski véliki knez Vladimír neki odšel k srbski vojni.

To je dokaza dovolj, da Srbija ne dela na svojo roko. Pa če bi tudi delala, bi bilo staviti, da bode v boju zmagala v zvezi s Črnogoro in ustajniki. Srbija je navdušena, njena armada znamenita, z orožjem, streljivom in živezem dobro preskrbljena, ravno tako Črnagora. Kaj pa ustajniki, katerih je in bo še zmiraj več? Če Turčija kljub velikemu prizadevanju ni mogla ugnati ubogih ustajnikov, kako bo še le vsem tem kos! Saj Srbi in Črnogorci niso otroci, da bi kar tje v en dan šli nad Turka. Oni že dobro vedo, kaj počnú, kaj zamorejo in kako močan je Turek.

Najneumnejše izmed vsega, kar beremo v Turkom kolikor toliko prijaznih listih, je pa to, kar ljubljanski „Tagbl.“ piše. „Diplomacija — piše ta turški list — bo svoje strmenje o najnovejših dogodbah, o prenešenji souverennih pravic Hercegovine na kneza Nikico, in Bosnije na kneza Milana komaj skrivati zamogla; zlasti Avstrijsko-Ogerska teh prememb ne bo mogla gledati mirnega duha.“ — Zakaj se bo evropska diplomacija čudila in strmela? Zakaj posebno še Avstrija? Ali ni vsak človek, tedaj ne le diplomacija, moral pričakovati kaj takega, kar se je zgodilo, po vsem tem, kar se je prej že godilo? Ko je cesar avstrijski potoval po Dalmaciji, so se mu prišle deputacije iz turških dežel vklanjati; — ustaja se je pričela s klicom: živijo Franjo Josip, naš cesar; — dalje je znana dogodba z ladijo „Radezky“, ko so ustajniki kričali: „živela Avstrija“. Iz teh in mnogo drugih dogodeb je lahko vsak razvidel, da so se hoteli ustajniki izročiti varstvu Avstrije; da bi bila politika

Avstrije drugačna, bi bilo to zdaj dognana reč. Po Turkom prijazni Andrassyevi politiki pa so bili ustajniki prisiljeni izbrati si drugo pokroviteljstvo in mesto „živijo naš cesar Franjo Josip“ — kličejo zdaj Bošnjiki: „živi naš knez Milan“ — in Hercegovinci: „živi naš knez Nikica“. Kaj bodo klicali Bulgari, se bo že še videlo.

Tedaj je vse, kar se zdaj godi na Turškem in slovanskem jugu, čisto naravno, ne more drugače biti; če se kdo temu čudi, on nima prave pameti. Jabelko je dozorelo, toraj mora pasti na tla. Če ne prileti Avstriji v naročje — ali se bo jezila, ker ga ni lovila? Naj se Andrassy sam za nos prime, če mu to, kar se je zgodilo, ni po volji. Zakaj ni bil bolj previden!

Kar ste storili Srbija in Črnagora, storili ste gotovo v prid tlačnemu slovanskemu narodu. Bog daj jima srečo v boju z dušmaninom! To mora vsak Slovan, vsak kristjan iz globočine srca želeti.

Zmaga — čegava bo?

V.

Prvak med poglavarji na svetu je sedaj pač brez vse dvombe Pij IX., namestnik Kristusov v božjem kraljestvu na zemlji, vidni poglavar svete katoliške cerkve. Sicer se sv. oče s posvetnimi vladarji ne méri in mériti ne more, vendar se radi ozirajo nanj in spoštljivo poslušajo njegove besede, kajti imajo v sebi neko duhovno olje, neko posebno mazilo, katero se pogreša v govorih pozemeljskih veljakov in učenostnikov. Kakor pohlevni dež poživlja žitno polje in vinske gorice, tako razsvetljuje, ogreva, hladi in pokrepčuje naša srca ono duhovno mazilo. Tudi sedaj o tridesetletnici svo-

Zadnji dnevi v Ogleju.

(Izviren roman iz petega stoletja.)

Spisal Alojzij Lukovič.

(Dalje.)

„Ha, glej, danes ima smrt obilo žetev“, mrmra Atila, „glej, kako se koljejo, kot divji, stekli psi. Koliko opravila mi dajo ti Oglejčani. Kdo bi menil, da je še toliko moči v teh omeh kuženih telesih? A no, ker nič ne zdá, toraj...“

„Palite! palite! naj ogenj vniči, če hoče tudi vse,“ divja Atila.

Huni napnú loke, goreče puščice frčé v mesto. Z novo močjo navalé na obzidje, pred vrati namečejo suho fratje in še dalje kolikor morejo prek zidovja.

„Palite, palite!“ kriči Atila. Prižgó fratje, visoko vplamti snopje, veter se spreobrbe in plamen šviga ravno Oglejčanom v obraz. Oglejčani se umaknejo.

„Stojte! stojte!“ sliši se Marijev glas v mestu.

„Palite, palite!“ kriči Atila, „napnite stenolome!“ In stenolomi se napnú. Prvi vdarec sledi, zidovje se strese; zopet drugi, zidovje poka; tretji, zidovje hrešči; še četrti in peti udarec, zidovje se maje. In vdarci se množé, drug drugemu sledé, in oh groza, obzidje se nagne ter s stolpom vred trešči hreščaje v prekop, pod seboj pokopavši Rimljana in Hunca.

„Vendar enkrat!“ zakrohota se Atila ter zavihti meč.

„Palite! palite!“ divja nadalje, „naprej, naprej, konji in pehota, v predor, v predor!“

„Bože mili!“ vsklikne Marij za obzidjem, roki vzdignivši proti nebu, „proč smo, proč! Ah Bog, zakaj me nisi k sebi poklical? Junaci, zid je že padel, branimo predor do zadnjega zdihljeja.“

„Atila! Atila!“ rujove hunska druhal, plezaje čez kamenje, naprej silé skoz predor v mesto. A kaj, če jih tudi tisoče poseka rimski meč, kaj za to, saj se pozdeva, da jih samo peklo rodi. Rimcem na čelu bojuje se Marij,

krvav je od čelade do opank; tudi konj mu je s krvijo polit in sam krvavi iz raznih ran.

„Drago prodajmo svojo kri!“ viče mladi junak, in z novo močjo brani četa vhod. Toda oj, na gorenji strani nastane nov krik, hunske hijene so preplezale zidovje.

„Mili oče!“ zdihne Marij, vedno na levo in na desno sekaje, „mili oče, oj hudo, prehudo nas kaznuješ. Ah, lepa moja Akvileja, ah lepo moje domovje! Ljubim te.“

Umiče se s svojo četo, korak za korakom prelivaje potoke krvi. A moči ga že zapuščajo. Stemni se mu pred očmi. Vendar še jo maha, še razsaja njegov meč nad neverskimi glavami. Tudi na gorenji strani, od koder se je že cela bojna četa umaknila, bojujejo se meščani počasi se umikaje. Huni še vedno plezajo kot mačke čez zidovje, kot strahovi iz samega pekla jim sledé. Kot tigri planejo nad uboge Rimljane, kot satani divjajo z nožmi, moré in deró s sabljami; v bojni zmešnjavi vržejo se na tla, kot kače zmuznejo se Rimcem med noge, poderó jih na tla in na tleh valjaje se

jega papeštva je Pij IX. sprejemal razne poslane in čestitanja, pa odgovarjal jim mило in krepko, da res beseda iz srca seže spet v srce. Predmet govorom njegovim je navadno vedni boj, kateri se bje vsled greha na svetu. ter svést poslednje gotove zmage.

Najprej so 16. junija t. l. v zboru čestitali mu kardinali, in ogovoril jih je Pij IX. tako-le:

„Ako premišljamo brambo, s katero Bog svojo cerkev milostno brani tudi tedaj, kedar je ta brezmadežna nevésta njegova stiskana, napadana in preganjana, ako premišljamo, da se Bog poslužuje prav tistih stisk, da cerkvi pomnožuje lepoto in veljavo, tako čutimo, kako se nam duh povzdiguje in srce odpira k še večemu zaupanju na Boga, kateri je tako očitno naš branitelj.

Vi, častitljivi bratje, vi vsi skušate z menoj to posebno brambo božjo, ker se vi vsi in z vso močjo prizadevate vzdržavati cerkvene pravice in dobojevati boj proti sovražnikov napenjanju. Mi vsi se nahajamo tu se vé v nekaki sužnosti. Da si ta stan sam za-se navdaja človeka z žalostnimi mislimi, vendar nam ne brani s tem večo živostjo posvečevati se cerkvi na službo. Večkrat sem povedal jaz že na tem mestu, da so po prevratu človeškega družinstva opravila v svetih zborih se narastla, želje po posvetovanjih se pomnožile, in da je toraj dela in truda nastalo v večem številu. Vi pa ste se novim nalogam podvrgli rado-voljno, da ohranite nauk in vredbo vesoljne cerkve čisto in neoskrunjeno, in z vedno večo živostjo prizadevate si za vse to, kar tiče cerkev Jezusa Kristusa, dajoči pristojne svete, priporočujoči primerne pomočke, in tako vživa tudi ta sv. prestol, kteremu z menoj vred služite s toliko vdanostjo, dobičke vaših trudov.

Rekel sem, da se nahajamo tu v nekaki sužnosti, in toraj zdi se mi primerno opomniti vas na zgled Tobijev. Od Salmanasarja v sužnost odpeljan je z drugimi svojega ljudstva trpeti imel reve pregnanstva in nadloge trde sužnosti, ktera je pozneje po Senaheribu bila le še bolj obteževana. Toda Bog je dal temu mladenču milost, da se je srcu kraljevemu znal prikupiti in obračal je potem to na blagor svojim rojakom. Dobri Izraelec pa se ni vdal leni otožnosti, marveč je delal z mnogim trudom, da bi na vsak način pomoči donášal svojim bratom. Trudil se je v vsakoršnem ljubeznjivem delu v povzdigo svojih sotrpincev; pa nad vse je prizadeval si s primernimi opomini

v svojih ohraniti dobrega duha: Monita salutis dabat eis.

In to je, o čemur si tudi mi prizadevamo. Vi dajete svete v zbornicah. In jaz sem z vami: Monita salutis damus omnibus christianis. Take svete dajali smo doslej, in prosim vas pri Bogu, da v tem napredujete. Mnogo jih je, ki dobro živijo sami v svojem notranjem; polni so dobre volje, toda pod bremenom tega vednega prekanjenega preganjanja omahujejo. Oslabeli in ob srčnost ne morejo razumeti, kako da po tolikih pokorilih in molitvah cerkvi še vedno pretf šiba božja.

Vi vidite tedaj, kako ugodno je podučenje, ktero je angelj dal Tobiji. Morebiti je bil tudi Tobija angelja poprašal za vzrok svojega trpljenja, in angelj mu je bil razložil: Quia acceptus eras Deo, necesse fuit, ut tentatio probaret te. Ti si opravljal dobra dela in čas svoje sužnosti obračal si bil v dela milosti; sveto postavo si popolnoma izvrševal in zato hoče Bog, po čudoviti vredbi svoje previdnosti, da bodeš poskušen v ognjeni peči bridkosti: necesse fuit, ut tentatio probaret te. Resnica, ktero je pozneje Jezus Kristus potrdil v evangeliju: Oportet Christum pati et ita intrare in gloriam suam.

So potem nekteri, kateri ne storijo nič dobrega in morda v nedopuščenih rečeh zapravljajo svoj čas. Tudi tem dajate monita salutis. Drugi so, kateri bi radi Kristusa in Beliala spravili med seboj! Ti potrebujejo vašega razsvetljenja, da se opomnijo na to, da noč pa dan ne moreta kakor dve ravni črti druga poleg druge teči; noč je noč, dan je dan: Monita salutis date eis.

Tobiji je pa vendar napočil čas tolažbe in svobode. Senaherib je bil umorjen od svojih lastnih sinov in Tobija je smel ne le sam prosto vrniti se k svojemu rodu, temuč tudi v vsa svoja velika posestva, ktera so mu bila lastnina, kedar so ga bili odtirali iz njegove domačije. Verjemite mi gotovo, da cerkev zmagati mora in da prekucija se ugonobila bode. Očetje pomorili bodo svoje otroke, otroci svoje očete; vsi rojenci prekucijski povžili se bodo med seboj; od druge strani se bodo angelji vojskovali proti brezumnikom in zmagala bode cerkev. Vera nas uči, da ta je delo božje, ktera stala bode trdno in vedno, in da zvijačnost človeška ne bode je mogla razdreti.

Napredujte toraj v blagem boju; obračajte um in dlan cerkvenim potrebam v prid, in če se tudi bje boj v gostih tmernih negotovosti

s sovražnikom praskajo in koljejo, da je groza. Oj proti temu sovražniku bojna umetnost nič ne zda. Kaj peklo! če enega ubiješ, stotine ti jih vstane.

„Atila! Atila!“ grmi še bojni klic.

„Gotje so vzeli vzhodno predmestje!“ počil glas med Rimljani. „Na lagune!“ vzdigne se klic. In „na lagune! na lagune!“ širi se odmev med vojniki. Kot nadnaravna moč prešine ta beseda celo vojsko. Redno vojaštvo se obrne, počasi sklenjeno se umiče, med tem ko se drugo meščanstvo po ulicah razkropi bežaje proti ladjestaji. „Na lagune, na lagune!“ kliče marsikteri bežaje, a klic mu zastane v grlu, v begu prodre ga v hrbet hunska puščica.

Noč je že došla, mrak se je napravil.

Marij in zvesta četa se še bojuje, počasi se umikaje. A bled je mladi junak kot smrt, mrzel pot slabote stopi mu na čelo. Krik: „na lagune!“ ga pretrese. Spomni se svojih ljubih. „Rešite se!“ krikne svojim pajdašem. Rekši, udari nad sovraga, a konj od sulice zadet, zgrudi se, in ž njim vred strmoglavi na tla

tudi mladi junak med kopo mrtvih in ranjenec. Še vidi, da se preko njega Huni drvé. Ta pogled je strašen, zamiži, strese se in več se ne gane. Je li mrtev hrabri Marij, in če ni, ga ne bodo li potoptala hunska kopita?

„Na lagune, na lagune“, še doni klic, a zmiraj slabše; toda tim močnejše glasi se vrisk zmagujočih Hunccev. Kako divjajo v hiše, kot lopovski psi vohajo okoli, kar je živega, vse pomoré, usmiljenja nihče ne dobi. Zastonj vzdiguje onemogli starček tresoče svoje roke proti divjaku, odgovor je mrzlo železo. Njegovo ostrost pokusi njegovo srce, molče se zgrudi, a umirajoče oko kliče k gospodu vojskinih trum za osveto. Tudi dojenček na maternih prsih ni varen. Pri pogledu begajočih žensk divje vsplameti Huncem pasje pohotno oko. Hvala Bogu, da večino njih hranijo varne lagune; marsiktera pa mora vendar plačati s smrtjo ljubezen in zvestobo do bojevajočega se moža. Ali smrt je še sladka napram posilnosti in tužni sužnosti. O Bože, mar li spiš, da to dopuščaš? bi vskliknilo marsikako člo-

voških dogodkov, med žuganjem razkolnikov, kateri so še te dni brezumno trdili, da mavtarske beznice stopiti imajo na mesto nepremagljivega katoličanstva, verovati nam je vendar in sicer trdno, da je tudi v sredi v groznem viharju vedno Jezus Kristus ladije nepremagljivi vladar: Si ambulavero in medio umbrae mortis, non timebo mala, quoniam tu mecum es.

Ako delate tako, pridobite si pravico do večnega blagoslova božjega, čegar zastava je ta, ki ga vam namestnik njegov podelim zdaj v njegovem presvetem imenu: Benedictio itd.“

Politični pregled.

V Ljubljani, 3. julija.

Avstrijske dežele.

Minister Lasser je kupil v Solnogradu neko posestvo in se misli ministerstvu odpovedati. Njegov naslednik bo boje Štremajer, ki pa ob enem ostane minister uka in bogočastja. Poročnik v Parizu postane dosedanji poslanec pri dvoru italijanskem, grof Wimpffen.

Ogerska vlada je za obstanek kraljevstva madjarskega v silnem strahu in počenja reči, ki se človeku skoro zdé neverjetne. Hrvatski sabor bi se bil imel te dni pričeti; zdaj pa se ne bode sklical, ali pa precej po otvorjenju zopet odložil. Madjari se bojé, da bi se narodni duh v saboru ne vnel in razširil po vsej deželi. Starodavni črt med Srbi in Hrvati je prenehal in gledé dogodkov, ki se ne snujejo na jugu, se vse pripravlja na boj. Če tudi sabor hrvatski ne bo zboroval, bode narod vedel ceniti pomen srbsko-turške vojske in narodna vnema se ne da zatreti zlasti s policijskimi pripomočki ne, kakoršnih se madjarska vlada poslužuje. Iz Novega sada se namreč poroča, da se pismena tajnost ne spoštuje več, osebna svoboda se zaničuje, hišna pravica žali. Pravijo da zdaj hočejo oklicati celo stojno sodbo (Standrecht). Ali gospodje v Budapešti res ne vedo, da take reči bodo Madjare pripravile ob mrvico spoštovanja, ki so ga dozdej še imeli? Kdor žali svobodo drugih narodov, ne zasluži biti svoboden, in Madjari naj pomnijo, kar jim je v imenu naroda srbskega vrli poslanec Polit rekeli; „Pri Filipah se zopet vidimo.“

Vnanje države.

Srbskemu knezu je sultan zažugal, da, če prične boj, ga bo razglasil za

veško bitje, ki nima upanja v božjo previdnost, videč strašno bedo. O človek, v svobodni strasti nisi več človek, ampak hujši kakor žival, hujši nego tiger, krvoločniši nego hijena.

Vedno bliže, vedno bliže morskim obalom bliža se bojni krik.

„Gospé!“ kriči oboroženi strežaj, s krvijo polit, planivši v sobo prestrašen in prepaden, „bežite, bežite od tod. Huni so v mesto vdrl, naši bežijo. Ravno iz boja pridem. Naglo, za petami so mi! Hitro!“

„Bog, o Bog!“ kriči Evdora, ter si ruje lase, „o moj Marij, Marij, oj Marij! O moja mati, zakaj si odšla, zapustivši Evdoro samo?“

„Gospé, naglo, naglo k morju“, sili strežaj, „ladje vas sprejmó na pod“. Digna oklene se Evdore, jo sili seboj, a čuj! na ulici zadoni konjski ropot, sulice se leskečejo, na konjih divjajo pošasti pred seboj podé četo Oglejčanov. Pehota na straneh besno razsaja.

„Ha, prepozno!“ viče strežaj, potegne meč, zastopi vrata. Hud boj se prične.

(Dalje sledi.)

puntarja in mu vzel knežtvo. Milan je odgovoril na to z vojnim manifestom (oklicem) do naroda svojega, ki je bil v nedeljo oglašen. Ta manifest bomo prihodnjič priobčili.

Italijanska vlada je kupčijsko in brodarstveno pogodbo s Prusijo in Angleško podaljšala do 1. maja 1877. — Nedavno je pobegnil nek notar, ki je društvo, ki prodaja cerkveno premoženje, ogoljufal za 60.000 lir. Mož se piše Fratochi in je Piemontezom spisoval protokol, ko so se po krivem polastili papeževe palače v Kvirinalu. Ključar, ki jim je takrat s silo odprl vrata, in je bil premožen mož, je popolnoma obožal, zdaj pa je pobegnil notar, ki je spisoval protokol, da kot hudodelnik ne pride na galeje. Zaslužena kazen nikomur ne zaostane.

Angleška. „N. fr. Presse“ poroča iz Pariza, da Srbija tudi na Angleškem išče denarjev na posodo. 26. p. m. imel je njen agent pogovor z dvema bankirjema iz Londona, kterima je pravil, da v enem mesecu bodo Turki iz takrajbalkanskih dežel pregnani in da hočejo potem osnovati srbsko-bulgarsko-črnogorsko zvezo in cara oklicati za pokrovitelja.

Izvirni dopisi.

Iz Notranjskega, 26. junija. — „Slovenec“ nam je v št. 71 osvetlil, kako stoji z banko „Slovenija“ v sedanjem času in na kateri način se ji da (se vé z doplačevanjem) zopet stalno pomagati. Svojega mnenja o banki „Sloveniji“ nočem nobeni stranki vrivati, niti ji kaj nasvetovati, ker so v tej stroki druge sposobnejše moči banki sami na razpolaganje, vendar pa naj mi bode dovoljeno v par vrsticah povedati svoje nazore zadevajoče banko „Slovenija.“

Ako se že sklene doplačevanje na delnice, pa bi se isto jako neugodno doplačevalo in slabo kazalo, trebalo bi rešiti čast domačega zavoda vsaj s tem, da se banka stopi (pogodi) s kako drugo solidno banko. Da je ovi korak za banko in delničarje bolji nego likvidacija, razjasnil nam je dovolj razgovetno „Slovenec“ v št. 71. V slučaju tedaj, če se namerava spojiti z drugo banko, bilo bi menda najboljšje pogodbo napraviti z banko „Slavija.“ 1. je ta banka naroden slovanski zavod 2. osnovana je na podlagi vzajemnega zavarovanja, kar je za sedanje čase in okolnosti, oziraje se na premajhno število istinitih bogatašev v našem narodu, koji na delnice, precej težko doplačujejo, bržkone praktičnejša pot, nego ona kakor pri banki „Sloveniji“ 3. Že enakolično poimenovanje obeh bank: „Slavija—Slovenija“ kaže toliko lahkejšje spojenje obeh v eno. Vsled enakoličnega poimenovanja priprosto ljudstvo po nekterih krajih niti razlike ne dela med eno in drugo banko. 4. kakor se sliši, je banka „Slavija“ v prav dobrem stanu, ter vživa istinito zaupanje med našim ljudstvom, kar kažejo mnogobrojna zavarovanja. V prvi vrsti bi trebalo imeti ozir na zavod bratov Čehov, če se banka „Slovenija“ namerava s kakšno drugo banko stopiti. —

Pri tej priliki še nekaj. Bil sem slučajno letos z nekterimi prijatelji pri svetkovanji sv. Ahacija v Idriji, kamor pride vsako leto navadno še precej tujcev. Dospévši v mesto podamo se takoj v čitalnico, kjer je ob enem tudi gostilnica. Tú se okrepcamo s svežnim pivom, tudi pladenj okusne juhe in komadič mesa smo z veseljem spravili pod streho. Potem se podamo tamo in samo, da si nekoliko ogledamo znamenito rudarsko mestice, znamenito že zaradi velikega pa krasnega novega šolskega po-

slojja, kterega smo si smeli samo od zunaj ogledati, kajti debeli napis: „Verbothener Eingang“ nam je povedal, da si ne smemo ogledati notranjih prostorov. V teh prostorijah bode imela nemška muza svoj sedež in sveetišče, v kojem se bode idrijska mladina v nemškem duhu osrečavala ter v nemškej kulturi prala in kopala. „Verbothener Eingang“ na čelu nedovršenega poslojja pomeni menda tudi to, da ne bode smel „duh slovenski“ v to sveetišče, — ka-li!

Rastljinstvo, kar ga pestova naša zemlja, delo je rok božjih; a najžlahtnejša izmed vseh rastlin, a celo od vedno dišeče in zelene mirte — je in ostane vsegdar le hrast. Iz tega se napravljajo v Idriji velikanske dekoracije o času kake slovesnosti. Niti eno drugo peresce se ne sme priklatiti v klobaso nabrano iz hrastovega perja, ki daje osobito ondaj blago dejen duh iz sebe, ko se na vročem solncu pari... Popoldne je na „Zemlji“ národna „unterholtenga“ v germanski obleki. Tú je „Folksfest“ starega korena, kojega ni brus časa skoraj še nič izbrusil. Na „Zemljo“ hiti kmalo popoldne vse: staro in mlado, gosposko in kmečko, bogato in siromašno. Kdor ima novce, lahko srkne kozarček „rumenega“ ali pa vrček piva; kdor pa novcev nima, se sme vse eno „unterholtenga“ vdeležiti, vsaj je vsakemu dovoljeno gledati tja čez ograjo na množico ljudstva. Na „Zemljo“ pridem tudi jaz s svojimi drugovi. „Oj radostno potovanje!“ povsod golema hrastova dekoracija; povsod le golema napisi: „Glück auf!“ povsod nemško in zopet vse nemško! O idrijskih kapitanih se v národnem oziru lahko reče: Že dolgo živite, pa še nič časa niste spolnili. Pred 20 leti bilo je vse dobro, živa duša se ni brigala, kaj in koliko manjka pri tej idrijski „Porcijakoli“ v národnem oziru, a dandanes, verujte mi, smo vse bolj kočljivi in občutljivi, če vidimo, da nas ptujec na domači zemlji ne spoštuje. Vi Idrijski principali! mar menite, da se vas bode mrzlica prijela, ako ukazete napraviti poleg svojih „Gli-ce-kov auf“ še kakšen „Na zdravje!“ ali „Dobro došli!“ Zapišite si za ušesa, da se staro vreme umika novemu. Pošten narodnjak se čuti močno razžaljenega, ako vidi, da ga ptujec očitno prezira. Enako brezobzirje imelo bode pa v prihodnjič tudi svoje slabe posledice. Slovenci bodo rajši doma ostajali, kakor da bi se šli zopet dolgočasit k nemčurjem in njihovi „unterholtungi.“ Vederemo, kakšen sad bode imela nemčurska brezobzirna politika nasproti našim národnim zavodom. Zakaj se ni čulo na „Zemlji“ kakor lani slovensko petje? Tega niso krivi domači narodnjaki, temuč oni principali, kojih dolžnost je vsaj nekaj se brigati za to, da se sliši slovensko petje o enaki priliki. Slovenec ne pozna prave veselice brez domačega petja in veselih zdravic. Pa kaj! umivaj zamorca, da se ti obeli! Prav taka je z nemčurji, vse se jim mrzi, kar je slovenskega. Imiati pamiat!

Iz brežkega okraja, 29. junija. (Nova šola — kako krasna.) Naša nova tolikanj hvalisana šola je zdaj v 7. letu in per analogiam od otroka, ki tudi takrat svojo godnost doseže, ter pravo od krivega ločiti začjenja, smemo tudi o njenej dobroti po sedemletni preteklosti govoriti. Da pa se nam ne bode očitalo, da sodi slepec o barvah, ali da pretiramo zgolj iz klerikalne nevošljivosti, naj vzame mesto nas besedo mož, kojemu se ne sme očitati ne eno ne drugo. Ta mož je e. k. okrajni nadzornik ljudskih šol, gospod profesor P. K.

Gosp. nadzornik je po večem vse šole na-

šega okrajnega glavarstva (trije šolski okraji) obiskal, pregledal in presodil — pa tako, da se Bogu smili. Koj od začetka letošnjega šolskega leta se je govorilo, da bode novi nadzornik zeló energično postopal, kar je „slobodne“ učitelje dokaj vznemirilo. Pa reč je po večem vtihnila, nadzornika po zimi ni bilo, in kamor je prišel pozneje, je le po večem molčal. Kjer so ga k besedi prisilili, tam so bile že nenavadne nerednosti.

Pa zagomelo je vendar sicer grozno.

G. nadzornik je v okrajnih šolskih sejah o kterih že vrabci čivkajo, po strehah, poročal, o svojem potovanji in nam pri tej priliki tako žalostno podobo naših šol pokazal, da ne vemo, koga bi bolj omilovali: davkoplachujoče stariše ali otroke, ali sistemo.

Dasi so učitelji sijajno plačani, jih vendar primanjkuje, in jih morajo duhovniki nadomestovati. Šolske sobe so premajhne in preslabe; manjka potrebnih priprav; otroci jako izostajajo; disciplina se je celo pogubila! še le v viših razredih se za silo dobro bere in račun; zgodovina, naravoslovje, geometrično oblikoslovje se premalo razlaga itd. Sploh, ako se najdejo v celem okraju 3 ali 4 šole, ktere bi tirjavam postavnim zadostovale, se smemo zadovoljiti z veseljem.

Tako sodi (ne po besedi pač pa po duhu) okrajni šolski nadzornik; in mi, ki šolo dan za dnevom opazujemo, mu pritrdimo.

Morda je s tem krasnim položajem naših šol v zvezi, da je e. k. okrajni glavar kot predsednik okrajnih šolskih svetov prosil vse župnije svojega glavarstva, naj mu nemudoma, v 14 dneh, naznanijo vse pobožne vaje ondotne šole, spovedi, obhajila, procesije, šolske maše itd. in tako dalje.

Učitelji so se namreč neki pred nadzornikom izgovarjali, da jim katehetje preveč ur jemljejo in deco s pobožnimi vajami preveč motijo.

Koliko je na tej izjavi resničnega, bomo že zvedeli; 3 ali 4 ure postavno na teden krščanskemu nauku odločene gotovo ne kratijo časa učiteljskemu podučevanju.

Sicer se nam pa dozdeva, da so gospodje katehetje tako modri in ne bodo več ur tirjali, kakor jim jih je od ordinarijata dovoljenih ali zapovedanih.

Od druge strani bi se pri sedanji „ljubeznjivi zvezi“ med katehetom in učiteljem šolski vodje že zdavnej bili pritožili, ako bi jim resnično katehetje nepostavno jemali ure.

Spomnim se pri tej priložnosti mnogih „lehrertagov“ in „lehrerconferenzen“, ktere so se ob šolskih dnevih pred očmi nadzornika in glavarja obhajale tudi za dragi denar iz javnih kas; kdo je pa takrat v šoli podučeval? Ali da 1. dan v mesecu učitelji po večini hodijo osebno po svojo plačo v davkarijo in takrat šola praznuje — so tega tudi kateheti krivi? Ko bi ne pisarili gluhim ušesom, bi sklenili tako le: katehetom se nikakor ne sme slabi stan naših šol pripisovati, pač pa je zasluga katehetova, da so še šole kolikor toliko pravi šoli podobne.

Domače novice.

V Ljubljani, 4. julija.

(Zasežen) je bil zadnji „Slovenec“ zarad dopisa od Drave, ki je rešetal glasovitega Seidlna. Zarad dopisa o tem možu je bil tudi „Narod“ že parkrat zasežen. Kako li, da državni pravdnik in naša slavna e. k. policija ne pu-

stita pisati o Seidlnu? -- Izpustivši zaseženi članek smo napravili drug „popravljen“ natis. (Izvanredni občni zbor banke „Slovenije“), ki se ima vsled sklepa IV. občnega zbora od 6. junija t. l. sklicati, bo 3. avgusta t. l. popoldne ob 4. uri v čitalnični dvorani.

Program:

1. Povikšanje glavnice z novim doplačevanjem na akcije (5. točka IV. občnega zbora).

V zadnjem občnem zboru izvoljeni zaupni možje: gg. Ivan Vilhar, Drag. Žagar in Jožef Jerič so 17. junija t. l. upravnemu svetu pismeno naznanili to-le: „Na podlagi preiskovanja bankinega stanja prosimo vas za prihodnji občni zbor te-le predloge sprejeti v program:

I. Popolno doplačanje na 2337 akcij, t. j. 90 gl. na vsako akcijo; eventualno

II. predlog, da se zavarovalnica proda, ali stopi s kako drugo banko, ali pa da se likvidira;

III. predlog: volitev odseka, ki bo imel izvršiti v II. predlogu našete nasvete.“

2. Pritrjenje v občnem zboru od 31. maja p. l. sklenjeni premembi § 73. pravil o poravnani pravnih preprirov med banko in zavarovalnici po polubni sodnji (Schiedsgericht).

Delničarji, ki se želé občnega zbora vdeležiti in glasovati, naj svoje delnice v smislu § 24 pravil pri glavni blagajnici banke „Slovenije“ v Ljubljani proti potrjilnim in pooblastilnim listom vložé do 28. julija 1876. Delničarjem pa, katerih delnice so še od zadnjega zbora vložene pri blagajnici, se bodo pooblastilni listi za prihodnji izvanredni občni zbor takoj poslali

V Ljubljani 28. junija 1876.

Od upravnega odbora
banke „Slovenije“.

(„Turški list“) iz spovedi naše, da list denarno komaj komaj shaja in to le vsled blagodušnosti skoro vsih sodelalcev, ki za svoj obilni trud ne zahtevajo nobene plače, sklepa, da mora biti število bralcev naših jako pičlo. Če ga tolikanj zanimiva to zvedeti, naj se obrne do c. k. pravdnštva, ktero mu bo vsled pogostih konfiskacij lahko povedalo, da se „Slovenca“ več tiska kakor marsikterega lista, zlasti pa „Tagblatta“ ali „Laib. Ztg.“ Če vkljub temu list denarno komaj shaja, je to le očitvidni dokaz, da „turški list“, ktereга tudi nihče zastonj ne stavi in ne tiska, bi moral shajati še težje, če bi svoje stroške poravnaval samo z naročnino in bi ne zajemal iz skrivnih zakladov, kar se mu je že večkrat očitalo, ne da bi bil temu resno ugovarjal. Če „turški list“ vkljub tej javnej skrivnosti v vabilu na naročbo trdi, da je „Laib. Tagb.“ das einzige vollkommen unabhängige (!!!) Blatt in Krain (!), to le zopet priča, da je poleg lažnjivosti svoje ta umazanec tudi jako predrzen. — Farnim patronatom v neki drugi številki ta list priporoča, da naj pri razpisu duhovskih služeb posnemajo mestno občino v Hallu, ki v razpisu tamošnje župnije od prosilcev zahteva: 1. da se mestni župnik ne bo smel vtikati v čisto posvetne reči; 2. da se bo v srenjskih vero zadevajočih rečeh z magistratom mirno porazumel; 3. da se bo vedno odkritosrčno in pošteno obnašal, in da pri kaki razprtiji na skrivnem ne roval ter tudi svoje tovarše pred takim ravnanjem obvaroval; 4. da se bo moral pri volitvah varovaje svojo duhovsko čast zdržati vsaktere agitacije in brzdati tudi agitacijo svojih tovaršev ali je vsaj ne pospeševati. Tudi naj se bo osebno volitve vsaj zdržal, če bi bila proti skupščini, ki ga je volila, ali proti njeni koristi; 5. da se v šoli ne bo protipostavno vedel in tega tudi pri drugih katehetih

ne trpel. — Po cerkvenih postavah patron kake cerkvene službe prosilcem ne sme staviti nobenih pogojev, in prosilci ne smejo delati nobenih obljub, razun da hočejo natančno in vestno spolnovati svoje dolžnosti. Če pa kdo cerkveno službo dobi po kaki pogodbi sklenjeni s patronom, in to pogodbo tudi spolni, zapade izobčenju iz katoliške cerkve, ktereга ga zamorejo le papež odvezati, zgubi pravico opravljati cerkveno službo in službo samo ter mora vse dohodke povrniti. Iz tega je razvidno, koliko so vredni pogoji, kakoršne je starašinstvo v Hallu stavilo prosilcem za faro mestno; oni prosilcev čisto nič ne vežejo in kdor bo dobil faro, bo moral ravnati po svoji vesti in dolžnosti, če bi bilo to stavljenim pogojem še tako nasprotno. To tudi lepo pojasnuje svobodoljubje liberalcev, ki hočejo svobodo za se, druge pa tlačijo in zatirajo, kolikor morejo. — Tudi ponočno cerkveno zvonjenje „Tagblattu“ ni všeč, ker ga moti v spanju, ter opominja, da so prebivalci celovski zaradi ponočnega zvonjenja interpelirali mestni zbor. Tega gotovo niso storili prebivalci, katerim je starodavna navada: zjutraj na vse zgodaj zvoniti velikim praznikom tako priljubljena, da bi jih opuščanje te navade jako bolelo in žalilo. Storili so to marveč le nekteri liberalci, ktere vse bode, kar jih opominja na kaj vikšega in božjega. Cerkveno zvonjenje moti le tiste, ki višjega namena ne poznajo, kakor dobro jesti in piti, potem pa sladko spančkati. Kdor pa vé, da je človek vsvarjen za nebesa, se ne huduje, če ga ob velikih praznikih zarano zvonjenje prebudi iz spanja in ga kakor glas iz višave nebeške opominja svojo dušo k Bogu povzdigniti in tudi za svoje zveličanje kaj storiti. Pa „Tagblatt“ teh višjih uzorov ne pozna, ker se najraje valja po — blatu.

(Okrajno zborovanje mestnih učiteljev) v Ljubljani bode v četrtek 6. julija in druga točka se glasi izvorno: „Welches wären die Mittel, um die seit Aufhebung der körperlichen Züchtigung gelockerte Disciplin wieder herzustellen?“

(Včerajšni somenj) je zopet pokazal, da ljudjem manjka denarja. Ljudstva je prišlo v mesto komaj toliko kakor ob navadnih tržnih dnevih, na živinski sejem pa so prignali obilo konj in krav, volov pa malo. Toda kupca je bilo malo in prodalo se ni veliko, dasi je zlasti goveja živina v ceni jako padla.

(Umrlo) je v Ljubljani meseca junija 64 oseb, 32 moškega in 32 ženskega spola.

Razne reči.

— „Wasch mir den Pelz, mach' ihn nicht nass!“ Vse toži dandanes, piše „Učiteljski tovarš“, kako je mladina spačena, kolikanj neukretna, neubogljiva, samopašna, predrzna in npravno spridena, in česa se je bati, ako pojde to tako naprej, kakor se je sedaj začelo! Ako pa kdo pove pravi vzrok, pa nasvetuje pripomočke, takrat se pa vse zaganja nanj, kriči in vrši nad njim, kakor trop vranov, kedar skopca ugleda. To sem si mislil, ko sem bral v „Oesterr. Schulbote“ (izhaja na Dunaju 1. in 15. vsacega mesca) dne 15. maja, 1. in 15. junija lamentacije o spridenju naše mladine pod naslovom: „Welche Aufgabe hat der Staat in Rücksicht der sittlichen Jugendbildung, welche die Presse und welche der gesammte Lehrstand?“ — Resnica je vendar tako blizo, da jo vsak lahko razume, a le učeni svet je slep in hodi okoli pravega vzroka, kakor mačka okoli vrele kaše. Glasi se tako-le: Brez krščanstva ni prave kreposti; pravičen

mož iz vere živi. Dokler se bodo toliko bali cerkve po šolah, kakor se je dosihmal bojé, ne bode bolje, ne, marveč čedalje slabije. Posamezni se zastonj in skoraj brezvspešno zoperstavljajo občnemu navalu; koliko časa bo še trajalo, da se svet popolnoma prepriča, da brez krščanstva t. j. brez pravega krščanstva ni blagra, ne v družini, ne v državi, ne v šoli ne pri poduku? Odveč bi bilo, temu ali unemu pripisovati, da je spridenja kriv, a poboljšanje mora priti od zgoraj doli, potem bode bolje. Omenjeni sestavek 15. junija pa končuje svoje premišljevanje tako-le: „Vom Staate verlangen wir Unterdrückung und Verbot aller jener Reizmittel, wahren und nachhaltigen Schutz für die Unschuld unserer Jugend, dasselbe von der Gemeinde, energisches Vorgehen gegen die Verführung und Heilung derselben durch Eltern und Lehrer (denen jedoch die Hände gebunden sind. Vr.), Unterstützung in alledem von der Journalistik.“ To so besede, je rekla lisica, ko je jagode na molku prebirala.

Iz Celja se nam poroča o sledečem nasledku lahkomišljenosti. Ko se 29. jun. popoldne na sv. Petra in Pavla dan neka kmetica in našega mesta proti domu poda, jo doide nek velocipedist. Priletna žena se mu izogne; toda v svoji neumni lahkomišljenosti ali hudobiji se vozač okrog žene zasuče, pri tem v njo trešči, tako da se žena na tla zgrudi. Skoro brez zavednosti jo pripeljejo na dom, kjer je čez nekoliko ur zdihnla duša. — Bi ne bilo že čas, take igrače, katerih se le nekteri divjaki veselé, ki pa zraven mnogo škodujejo, popolnoma prepovedati?

— Liberalen učitelj. Iz Celja se piše „Sl. Gosp.“ Naše mesto, še bolj pa okolica je nevoljna zaradi obnašanja novega učitelja v okolični šoli g. Lopana. Vsi drugi učitelji in tudi profesorji naše gimnazije so se z učenci in dijaki udeležili slovesne procesije na Telovo, le naših ljubih otročičev iz okolice in njihovega novega učitelja g. Lopana ni bilo videti nikjer. Še naš mestni župan g. Neckermann, ki je tudi bil v vsemi mestnimi zastopniki vred pri procesiji, je mrmral in z glavo nevoljen pokimaval. No, g. Lopan je pri g. Haasu, c. k. okrajnem glavarju poprašal, ali je dolžen otroke pri procesiji nadzorovati, ali ne? G. Haas je pa še le v petek po Telovem odgovoril in tako je g. Lopan z učenci od procesije izostal.

Umrli so:

Od 28. junija do 2. julija. Jože Kastegar, delavca otrok, 6. m., za božjastjo. Anton Fabijan, gostač, 56 l., za srčnim mrtudom. Jože Lužanec, delavec, 40 l., za pljučnim oslabljenjem. Ivana Neckermann, trgovca vdova, 80 l., za srčno napako. Jože Erhovnič, inšt. ubožn., 60 l., za krvavenjem. Janez Faigl, nadz. otrok, 7 t., za shujšanjem. Vencelj Malez, davkarsk služabnik, 59 l., za možg. mrtudom. Reza Čermak, oskrbnica, 45 l., za mrzlico.

Telegrafične denarne cene 1. julija.

Papirna renta 64.60 — Srebrna renta 68.25 — 1840letno državno posojilo 108 — — Bankine akcije 831 — Kreditne akcije 137 — — London 128.10 — Srebro 102.75 — Ces. kr. cekini 6 — — 20frankov 10.16.

Kapljice (duh) za gožo (krof)

izvrsten pripomoček za gožo (krof) pošilja po 1 gold.

V. Franz
v Holoubkau (Česko).

Pri njem se dobivajo tudi kapljice (duh) za putko (zoper putko in trganje po udih) 1 gold. 20 kr. (33—2)

Natisnili Blaznikovi dediči v Ljubljani.